

Tarihi Sevdiren Kitaplar...

**Bir
Başka
İstanbul**
برآباشقمة استانبول

YEDİKITA
kitaplığı

İçindekiler

10 İstanbul'un
Kaybolan
Mahallesi

22 1 Nolu
Üsküdar-Kısıklı
Tramvayında

34 Eseri Çok,
İsmi Yok!
Sultan Üçüncü Mustafa

44 Topkapı Sarayı'nın
Son Köşkü
Mecidiye

52 Üsküdar
İstanbul'dan Evvel de
Osmanlı'ydı

62 Âbide İstanbul
Şehrin Taşa Kazınmış
Hikâyeleri

74 İstanbul'a
Gökyüzünün Arza En Yakın
Borcundan Bak!

84 Koca Sinan'ın
Mütevazı Hayır Eseri
Mimar Sinan Mescidi

96 İşgal
İstanbul'undan
İnsan Manzaraları

108 Osmanlı İstanbul'unun Sonu
Nakış Nakış Dokunan Şehir,
Yavaş Yavaş Yok Oluyor!

122 Tünel'in
Beyni
Cer Atölyesi

130 Porselen
İstanbul

142 Tepside
Sunulan
İstanbul

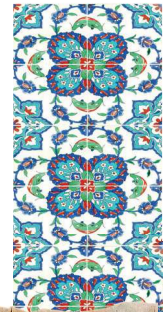
150 Kayıp
Şehir
Bürosu

168 İngiltere'den
İstanbul
Manzarası

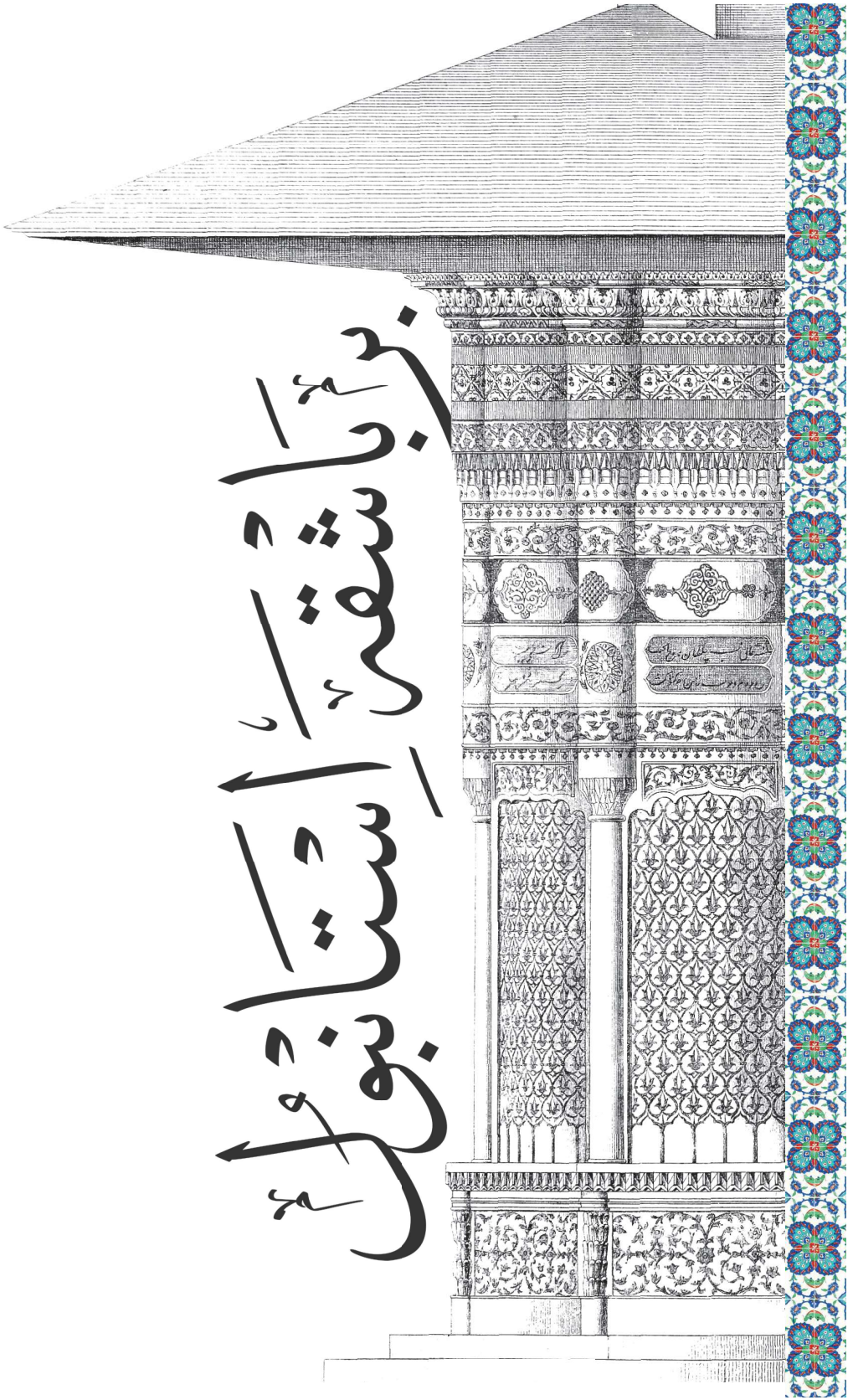
180 PANORAMİK
İSTANBUL

برياشقر استانبول

برساتنا سقيا

önsöz

Her kitap yeni bir yolculuk... Kimi farklı diyarlara, tarihin derinliklerine kimi de hayalî hayatlara sürükler insanı. Bu yolculukların en güzellerinden birisi de İstanbul'a yapılanıdır. İstanbul'u anlatan kitap yazmak zor ama okuması zevklidir.

Zorluk; şehrin sınırlarını aşan coğrafyasından ve dillere destan şöhretinden, tarihin çok katmanlı devirlerine uzanan geçmişinden, şehirle alakalı yazılacak sayısız konu arasında kalmaktan geliyor. Okuma zevkini anlatmaya ise hacet yok. Bazen kitapta gördüğün bir İstanbul panoramasında çizilen vapurun güvertesinde Boğaz'ı seyredersin, bazen de bir seyyahın betimlediği İstanbul'un kıyıda köşede kalsa da zenginliğini hep devam ettirmiş bir mahallesinde alırsın soluğu. Geçmişini özlemle yâd ettirirken geleceğe umutla baktırır İstanbul...

Bir şehir düşünün; dünya tarihinin üç büyük devletine başkentlik yapan, iki kıtada toprağı olan, hâkimiyet mücadelelerinin merkezinde yer alan, sayısız sanatçısının eserinin baş tacı olan... Ne ressamlar çizmeye yetişebilmiş ne fotoğrafçılar çekmeye. Şairler dizelerini onunla süslemişler. Nice yazar da güzelliğini yazıya dökmekten aciz kaldığını itiraf etmiş.

Yedikıta Kitaplığı ile yeni bir maceraya çıkıyoruz. Başka başka şehirlere, ülkelere yol alacağımız uzun bir seyahat bizimkisi... 'Bir Başka İstanbul' serinin ilk eseri, İstanbul da bu uzun ve güzel yolculuğun ilk durağı...

Adından da anlaşılacağı üzere İstanbul bu kitabın başkahramanı, ana mekânı. Bir başka gözle görmeye ve anlamaya çalışacağız İstanbul'u. Bunun için seçtiğimiz; şehrin tarihine, kültürüne ve derinliklerine dokunan 15 farklı yazı yer alıyor kitapta. Yazılar arasına serpiştirdiğimiz İstanbul'un farklı mahallerinden görseller ve kısa anekdotlar da şehrin dokusuna dair farklı pencereler açmaya vesile olacak. Ayrıca kitabın sonunda yer alan İstanbul'un farklı yerlerinden çizilmiş, resmedilmiş ve fotoğrafı çekilmiş İstanbul panoramaları, şehre daha yakından ve geniş açıyla bakmanızı sağlayacak...

İstanbul'un kaybolan bir mahallesinin sokaklarında adımlayacağınız, 1950'lerin İstanbul'unda bir tramvayın ilk koltuğundan şehre bakacağınız bir yolculuk vaat ediyoruz sizlere.

Bîhaber, her gün önünden geçtiğimiz âbidevî yapının hikâyesini okumaya, sanat eseri tepsilerde ve tabaklarda sunulan İstanbul manzarasındaki estetiği görmeye davet ediyoruz.

Osmanlı İstanbul'unun yok oluşuna şahitlik ederken, 'Kayıp Şehir Bürosu'nda hayali bir kahramanın İstanbul'una misafir ediyoruz sizleri.

'Bir Başka İstanbul' okuyucusuna acı-tatlı, kurgu-gerçek bir atmosfer sunuyor. Tıpkı İstanbul'un kendisi gibi.

İstanbul'a başka bir gözle, güzel hatıralarla dolu ve daima umutla bakabilmek temennisiyle...

Tunahan Kanıcı
İstanbul-2025

İstanbul'u 'Bir Başka' Sevenlere...

**Mahalle kültürünün henüz kaybolmadığı
yıllardı. Fakat bu kez kaybolan; ahşap yapılı,
hasretini çektiğimiz eski cumbalı evleri
ve taşan dar sokakları ile mahallenin ta
kendisiydi... Hem de İstanbul'un kalbinde,
Sultanahmet'te...**

بر باشقەر استانبول

İstanbul'un Kaybolan Mahallesi

Tarihî Yarımada'nın, dolayısıyla İstanbul'un merkezinde bir yer... Burası Bizans'ın Hipodromu (Nea Roma)... Devrin araba yarışçılarının kıyasıya mücadelesinin tehlikeli koridoru. Burası Osmanlı'nın Atmeydanı... Kazan kaldıran Yeniçerilerin toplanma, şehzade sünnetlerinin ise düğün alanı. Burası günümüzün Sultanahmet'i... Bugün asırlara direnen tarihî yapıların gölgesinde meydanları ve parkları ile meşhur alanın mazisinden bir de mahalle gelip geçti. Bilenimiz var mı?..

Günümüz Sultanahmet Meydanı'ndan geçmişe yapacağımız takribî 1500 yıllık tarihî bir seyahatte, kendimizi Bizans'ın Hipodrom'unda buluruz. Binlerce kişinin alkış sesleri arasında kanlı spor(!) müsabakalarına şahit olurken, isyancıların ihtilaline denk gelebiliriz. Birçok hadiseye ev sahipliği yapan alanın mazisinde yol almaya devam ettiğimizde, Latinlerin Bizans İstanbul'unu harap ederken Hipodrom'u da boş geçmediklerini müşahede edebiliriz.

Ve yolun sonunda, İstanbul'un asırlardır beklediği bir 'Fatih' çıkar karşımıza. Harabe şehri, layık olduğu ihtişama yaraşır surette imar eder ve İstanbul, dünya şehri olma payesine onun zamanında erişir. Bu genç sultan, asırlardır heybetiyle görenleri

mest eden Ayasofya'nın gölgesine yaptırır sarayını. Ondan sonra gelenler de ihmal etmezler bu güzel Sarayburnu'nu. Semte ismini verecek Sultan Ahmed, camisini; Hürrem Sultan, kendi ismiyle anılan hamamı; Pargalı Damat İbrahim Paşa, ikametgâhını ve daha niceleri burada inşa ettirir şimdi hayretle baktığımız muazzam eserleri.

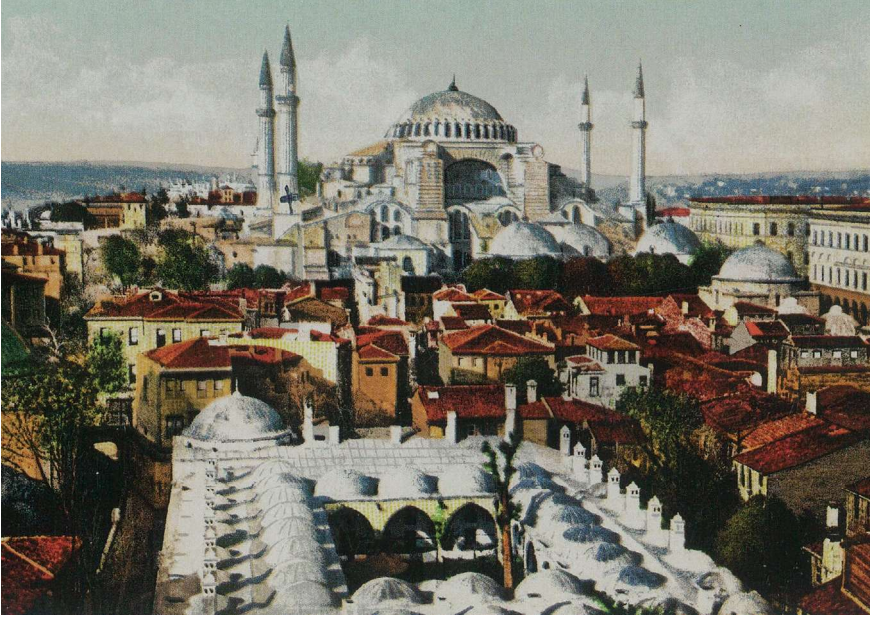
Gel zaman git zaman bu mevkide, yeşillikler arasında, ahşap evler ve iki şaheser camiye komşu bir mahalle teşekkül eder. Mütevacı evlerin yer aldığı mahallede giderek nüfus artmış, bahçelerin yerini yeni evler almış, katlar çıkmıştır. Kabasakal Mahallesi olarak bilinen ve bugün yerinde yeller esen bu eski Müslüman muhiti, aynı zamanda İstanbul'un nasıl değiştiğinin de nişanesidir. Günümüzde de akislerini gördüğümüz, 'var olanı korumak yerine, yok etme' illetinin ve yangın afetinin bir neticesi olarak, mahalle de sadece eski fotoğraflarda ve kartpostallarda kalır.

Küller Altında İstanbul

Sultanahmet ahalisi bir sabah (3 Haziran 1912 saat 8.30 sularında) yangınla güne uyanır. İshakpaşa Yangını olarak tarihe geçen bu afette kısa zamanda birçok yapı zarar görür. Hatta yangının bir kolu Sultanahmet Camii'ne sıçrayarak bir minarenin külâhını yakmış fakat yapılan müdahalelerle yangının camiye sıçramasına mani olunmuştu. Yangın bir dönemin Dârülfünûn Binası olarak inşa edilen, Adliye Nezareti cephesine kadar ulaşmıştı.

Başta yangına ismini veren İshakpaşa Mahallesi olmak üzere; Nakilbend, Kapağası, Küçük Ayasofya gibi Sultanahmet muhitindeki 8 mahallenin etkilendiği yangında 800'ün üzerinde yapı, birçok mahalle mescidi, medrese ve hamam yanmıştı.

Ayasofya ve Sultanahmet camileri arasında kalan Kabasakal Mahallesi ise, İshakpaşa Yangını'ndan kurtarılmıştı. Fakat bu

Sultanahmet cihetinden çekilmiş fotoğrafta iki cami arasındaki ev yoğunluğu gözükmemekte

mahallemiz de yangından ve sonrası istimlaklerden nasibini alacaktı. Ne ilginçtir ki söz konusu Kabasakal Mahallesi, henüz etkileri geçmeyen İshakpaşa Yangını'ndan bir yıl sonra, 1913'te yanmıştı. İlginç diyoruz çünkü devrin belediye başkanının bu bölge için zaten farklı planları vardı.

İttihatçıların İçtimaî Hezeyanları

İttihat ve Terakki, siyasî sahadaki yıkımlarının yanı sıra içtimaî olarak da birçok hezeyana imza atmıştı. Yukarıda bahsi geçen İshakpaşa Yangını'nın meydana geldiği tarihlerde İstanbul Şehremini (Belediye Başkanı) İttihatçı Cemil Topuzlu Paşa idi. Aynı zamanda bir cerrah olan paşa, âdeta ameliyat masasındaki bir hasta gibi İstanbul'u kesip biçiyordu. Onun şehreminliği zamanında İstanbul'daki birçok tarihî eser farklı